

تاریخ بیداری ایرانیان

بخش دوم

تأليف
ناظم الاسلام کرمانی

ترجمه
علی اکبر سعیدی سیرجانی

www.KetabFarsi.com

چاپ پنجم

نشر پیکان

تهران، ۱۳۷۷

چاپ اول: ۱۳۴۶

چاپ دوم: ۱۳۵۷

چاپ سوم: ۱۳۶۱

چاپ چهارم: ۱۳۶۲

چاپ پنجم: ۱۳۷۷

شمار نسخه‌های این چاپ: ۵۰۰۰

حق چاپ محفوظ است

www.KetabFarsi.com

چاپ: چاپخانه آسمان

مرکز پخش: مؤسسه گسترش فرهنگ و مطالعات

تلفن و دورنگار: ۸۷۶۸۱۴۵، ۸۷۶۷۴۴۳، ۸۷۵۱۹۶۱

شابک بخش دوم: ۹۶۴-۶۲۲۹-۵۵-۷ ISBN 964-6229-55-7

شابک دوره: ۹۶۴-۶۲۲۹-۵۶-۵ ISBN 964-6229-56-5

چند نکته سی و پنج - هفتاد و چهار

وقایع ماه شوال ۱۳۲۴

۳ - ۲۱

- ۳ قرارداد وام روس و انگلیس
- ۴ نطق معین التجار بوشهری در انتقاد از قرارداد وام
- ۶ شبنامه ای خطاب به شاه در انتقاد از وزیران
- ۷ شبنامه از زبان وکیلان در شکایت از بی اعتنائی وزیران
- ۸ لوحه سردر مجلس نصب شد
- ۸ نطق مخبر السلطنه هنگام نصب لوحه
- ۹ طفره رفتن شاه از تصویب نظامنامه مجلس
- ۹ نامه آقا نورالله به مجتهد شیرازی در شرح منافع مشروطیت
- ۱۴ تشکیل کمیسیون عدلیه و مالیه و مذاکره درباره مطالبه نظامنامه
- ۱۴ مقاله انجمن طلاب - شرح فواید تأسیس بانک ملی
- ۱۷ اعلان از طرف مجلس درباره تأسیس بانک ملی
- ۱۹ نام مؤسسان بانک
- ۲۰ مطالبه نظامنامه
- ۲۰ پیشنهاد راجع به حقوق وکیلان
- ۲۰ ایراد بر میونوز
- ۲۱ قرائت رقعہ ولیعهد به بهمانی در مجلس

وقایع ماه ذی القعدة ۱۳۲۴

۶۳ - ۲۲

- ۲۲ ورود ولیعهد به تهران
- ۲۲ هیأتی از وکیلان مأمور تبریک ورود شدند
- ۲۳ تلگراف ایرانیان بادکوبه راجع به تأسیس بانک ملی
- ۲۳ جواب مجلس
- ۲۳ واقعه کربلا در مجلس مطرح شد
- ۲۳ منتخبین وکیلان در حضور ولیعهد
- ۲۴ نطق ولیعهد در پاسخ خطابه حاج سید نصرالله
- ۲۴ شکایت مردم ولایات از تعویق انتخابات
- ۲۵ هجوم تماشاچی به مجلس، بلیط ورودی
- ۲۵ فرمان نایب السلطنه شدن ولیعهد
- ۲۵ نگرانی مردم از افکار ولیعهد
- ۲۵ متن خطابه حاج سید نصرالله در تبریک ورود ولیعهد
- ۲۷ ملاقات روحانیان با ولیعهد
- ۲۷ تشکیل مجلس نظار در کرمان
- ۲۸ فرمائش می‌خواهد مؤلف را از کرمان وکیل کند
- ۲۸ تقی‌زاده از پریشانی اوضاع و بی‌نظمی مجلس انتقاد کرد
- ۳۲ خطابه تقی‌زاده موجب شهرت وی شد
- ۳۲ مردم از ولیعهد نگرانند
- ۳۲ ماجرای نظامنامه مجلس (قانون اساسی)
- ۳۳ پیغام ولیعهد به طباطبائی راجع به نظامنامه
- ۳۳ مقاله روزنامه ندای وطن درباره روس و انگلیس
- ۳۴ ظل السلطان مجلس ملی اصفهان راگشود
- ۳۴ بحث راجع به اعتبارنامه وکیلان و اقلیت‌های منعی
- ۳۵ توشیح نظامنامه و شادی مجلسیان
- ۳۶ نطق هراتی در باره نظامنامه
- ۳۸ متن قانون اساسی (نظامنامه)

- ۴۶ متن نظامنامه اخلی مجلس
 ۵۶ مذاکره راجع به فرمانهائی که بی اجازه مجلس صادر شده
 ۵۶ انجمن طلاب برای تأسیس بانک فعالیت می کند
 ۵۶ بیماری شاه شدت یافته است
 ۵۷ فوت مظفرالدین شاه
 ۵۷ تلگراف شکایت از ملایر
 ۵۸ انتخاب و کیلان رشت و مشهد
 ۵۹ تلگراف ظل السلطان از اصفهان
 ۶۰ تسلیت گوئی و کیلان به محمدعلی شاه
 ۶۰ متن تعزیت نامه مرگ مظفرالدین شاه
 ۶۱ مجلس فاتحه در تکیه دولت
 ۶۱ شرفیابی مجلسیان به حضور شاه جدید
 ۶۲ نطق محمدعلی شاه در پاسخ و کیلان
 ۶۳ تأیید شیخ خماسی مجتهد رشت از مشروطه
 ۶۳ گفتگو درباره مجلس ایالتی تبریز

وقایع ماه ذی الحجه ۱۳۲۲

۸۶-۶۴

- ۶۴ دبیرالدوله می کوشد وزیر لشکر شود
 ۶۴ وزیران داخله و مالیه در مجلس
 ۶۴ خلافتکاری های آصف الدوله حکمران خراسان
 ۶۵ طلاب از بی نظمی مجلس شکوه دارند
 ۶۵ تاج گذاری محمدعلی شاه
 ۶۶ و کیلان به جشن تاج گذاری دعوت نشدند
 ۶۶ مکتوب خراسانی راجع به وقایع کر بلا
 ۶۷ پرخاش طباطبائی به صنیع الدوله
 ۶۷ آشتی امام جمعه با مشروطه خواهان
 ۶۸ ارفع الدوله راجع به وقایع کر بلا چه کرد
 ۶۸ آصف الدوله در خراسان و سالارالدوله در بروجرد
 ۶۸ فرمان های مظفرالدین شاه جمع آوری شد

- ۶۸ امیر اسعد آخوندی را در تنکابن چوب زد
- ۶۹ شکایت مجلسیان از همکاری نکردن وزیران
- ۶۹ بحث راجع به نصر السلطنه و مسیونوز
- ۶۹ وضع تهران مغشوش است
- ۶۹ دعوت از مؤلف برای شرکت در انجمن مخفی
- ۷۰ ماجرای مدیر الممالک مدیر روزنامه تمدن
- ۷۱ احمد میرزا به ولی عهدی انتخاب شد
- ۷۱ علمای نجف و جوب مشروطه را تأیید کردند
- ۷۲ امام جمعه کرمانشاه درگذشت
- ۷۲ وزیران از پاسخ دادن به وکیلان طفره می‌روند
- ۷۳ مذاکره با مؤلف درباره انجمن مخفی
- ۷۵ اعضای انجمن انصار
- ۷۵ نظامنامه انجمن مخفی
- ۷۸ کتک کاری طلاب در جشن مدرسه سادات
- ۸۰ صدراعظم با رقعہ ای وزیران را به مجلس معرفی کرد
- ۸۰ ضرب سکه به نام محمد علی شاه و تقدیمی مسیونوز
- ۸۱ اعتراض تماشاچیان به تشکیل جلسه خصوصی مجلس
- ۸۱ نگرانی وکیلان از درباریان و استمداد از تبریزیان
- ۸۲ اعتصاب و تلگراف مردم تبریز
- ۸۲ وکیلان باید سوگند بخورند
- ۸۳ ارشاد الدوله مؤلف را به انتشار روزنامه تشویق کرد
- ۸۳ استقبال مردم تهران از وکلای آذربایجان
- ۸۳ پشتیبانی مجلسیان از تقاضاهای تبریزیان
- ۸۴ عزل مسیونوز و مسیوبریم
- ۸۴ مجلس و روحانیان هم‌رأی تبریزیانند
- ۸۵ دستخط شاه در تصریح و تأیید مشروطیت ایران
- ۸۵ شکایت زرتشتیان یزد از قتل ارباب پرویز
- ۸۶ شرح اجمالی وقایع تبریز

- ۸۶ تلگراف علمای نجف در تأیید تبریزیها
وقایع ماه محرم ۱۳۲۵
۱۰۸-۸۷
- ۸۷ تلگراف از نجف به شاه و مجلس
- ۸۸ استفتاء راجع به مجلس و فتوای علمای نجف
- ۸۸ سوابق حال سه تن آخوندی که بدگوی مشروطه اند
- ۹۰ نامه آیه الله خراسانی به مجلس
- ۹۱ انتقاد از حاکم خراسان و مسأله فروش اطفال قوچانی
- ۹۲ مکتوب زنی قزوینی راجع به تأسیس بانک ملی
- ۹۳ بدگویی سید اکبر شاه اشرف الواعظین بر منبر از مجلس
- ۹۴ سید رفیع بر منبر از مشروطه دفاع کرد
- ۹۴ مقاله ادیب الممالک راجع به سید اکبر شاه
- ۹۵ ناصر الملک در مجلس از مالیات و مخارج سخن گفت
- ۹۵ سید جمال اصفهانی مردم را به حفظ مشروطه دعوت کرد
- ۹۶ تحصن سه آخوند مخالف مشروطه در شاه عبدالعظیم
- ۹۶ ظل السلطان در تهران جلب قلوب می کند
- ۹۷ تلگراف از عشق آباد راجع به اطفال قوچانی
- ۹۷ رکن الدوله حکمران خراسان شد
- ۹۸ انتخاب وکلای کرمان
- ۹۹ کمک حاکم تهران به سه آخوند متحصن در شاه عبدالعظیم
- ۹۹ بچه ها و سگها
- ۹۹ وکلا در ادای سوگند مسامحه می کنند
- ۱۰۰ بحث راجع به قانون رشوه و خطاب به خوانی احسن الدوله
- ۱۰۱ صورت قسم نامه وکلای مجلس
- ۱۰۲ عریضه سه آخوند به مجلس
- ۱۰۲ انجمن جنوب در خانه نایب الصدر شیرازی
- ۱۰۳ بحث درباره تظلم اصفهانیها از ظل السلطان
- ۱۰۳ جلسه سری مجلس راجع به دادن نهصد هزار تومان وام به دولت
- ۱۰۳ مکتوب خراسانی درباره انجمن های محلی

- ۱۰۶ راپورت از گیلان راجع به سپهدار
 ۱۰۸ وکلای قزوین وارد شدند
 ۱۰۹ نگرانی مؤلف از اوضاع
 ۱۰۹ بحث وکلا درباره تعداد وزیران
 ۱۰۹ اظهارات ارشادالدوله در انجمن مخفی

وقایع ماه صفر ۱۳۲۵

۱۱۰-۱۳۲

- ۱۱۰ عزل ظل السلطان از حکومت اصفهان
 ۱۱۰ بحث مجلس راجع به تمرك و کمیسیون مصلحه
 ۱۱۱ ماجرای ملك النجار و دستخط شاه
 ۱۱۱ فرمانفرما حکمران کرمان مشروطه خواه شده
 ۱۱۲ ظل السلطان و فرمانفرما و سپهدار پول خرج می کنند
 ۱۱۲ تلگرافهای تظلم از کرمانشاه
 ۱۱۲ سخنان و ثوق الدوله درباره مالیات و بودجه
 ۱۱۴ تلگراف آیه الله خراسانی راجع به نگرانی مردم از شاه
 ۱۱۴ معرفی وزیران به مجلس
 ۱۱۵ صورت تشکیلات وزارتخانه ها
 ۱۱۷ انتقاد وکلا از تعیین سردارمکرم به حکومت کردستان
 ۱۱۷ سخنان مؤلف در انجمن مخفی در باره قطع تبول
 ۱۱۸ بیانات طباطبائی درباره بی نظمی مجلس و مسأله تبول
 ۱۱۹ درباب مراجعات وکیلان به ادارات و لوس شدن آنها
 ۱۱۹ تلگراف رشت به مجلس و جوابش راجع به مالیات
 ۱۲۰ نطق تقی زاده درباره مالک و رعیت
 ۱۲۱ خطابه خوانی سرکردون انگلیسی درباره مشروطیت
 ۱۲۲ خبری از لندن راجع به ایران
 ۱۲۳ تلگراف مازندرانی در تأیید مشروطه
 ۱۲۳ ایرانیان بادکوبه می خواهند وکیل به مجلس بفرستند
 ۱۲۴ شکایت کرمانی ها از طرز انتخابات
 ۱۲۵ مکتوب در شکوه از قصور شیرازی ها در امر مشروطه

- ۱۲۷ جواب مجلس به تلگراف متحصنان کرمان
 ۱۲۷ مکتوب وزارت عدلیه به مجلس
 ۱۲۸ دفاع وزارت داخله از درستی انتخابات در کرمان
 ۱۲۸ تلگراف راجع به انجمن رشت
 ۱۲۸ نظر مؤلف درباره انجمن مخفی و ارشادالدوله
 ۱۲۹ شایعه شترسواری و کیلان
 ۱۲۹ سؤالات سعدالدوله از وزیر داخله و عدلیه
 ۱۳۰ پاسخگویی وزیر عدلیه
 ۱۳۱ پاسخ وزیر داخله
 ۱۳۲ مکتوب خراسانی از نجف
 ۱۳۲ مقاله شیخ علی عراقی در روزنامه مجلس
 وقایع ماه جمادی الاول ۱۳۲۶

۱۳۶ - ۱۶۴

- ۱۳۶ حرکات و حشبانۀ فوج سیلاخور
 ۱۳۷ عزیمت محمدعلی شاه به باغ شاه
 ۱۳۷ شاه اعیان مملکت را به باغ شاه خواند
 ۱۳۸ بی احترامی شایسته به عضدالملک در باغ شاه
 ۱۳۸ پیام شاه به طباطبائی و بهبهانی
 ۱۳۸ تغییر حکومت تهران و رؤسای ادارات
 ۱۳۸ شاه در بسیج جنگ باملت
 ۱۳۹ اعلان از طرف شاه در تهدید سرکشان
 ۱۴۰ اعلامیه ای در جواب تهدیدات شاه
 ۱۴۲ قطع سیم تلگراف تهران - آذربایجان
 ۱۴۲ اجتماع انجمن ها در مدرسه سپهسالار
 ۱۴۳ متن قصنامه شاه در پشت قرآن
 ۱۴۳ خشم مردم از اقدامات شاه
 ۱۴۳ پیغام شاه به مجلس و پاسخ مجلس
 ۱۴۴ پالکنیک مجتهدان مدرسه سپهسالار را تهدید کرد

- ۱۴۲ سران مشروطه امر به پراکنده شدن مردم دادند
- ۱۴۵ سنگربندی در باغ شاه
- ۱۴۵ اعلامیه‌ای خطاب به سربازان
- ۱۴۶ اعلامیه خطاب به بریگاد قزاق
- ۱۴۷ اندرزنامه دیگری خطاب به قزاق‌ها
- ۱۴۹ وضع شهر غیرعادی است
- ۱۴۹ عمل سران ملت در منفرق کردن مردم عاقلانه بود
- ۱۵۰ تلگراف از شیراز در مخالفت با شاه
- ۱۵۰ تلگراف رحیم خان از اهر
- ۱۵۱ توپخانه در دست امیر بهادر
- ۱۵۱ مجلس نمایندگان برای مذاکره با شاه تعیین کرد
- ۱۵۲ بازاریان دکانها را بستند
- ۱۵۲ اعلامیه خطاب به برادران قزاق
- ۱۵۲ سکوت و بهت مردم تهران
- ۱۵۴ حق با شاه است یا نه
- ۱۵۴ توقیف مدیر روزنامه هدایت
- ۱۵۵ رنجش بهبهانی و طباطبائی از مجلسیان
- ۱۵۵ خودکشی مهدی‌فراوکش
- ۱۵۵ مؤلف و مجدالاسلام در مدرسه سپهسالار
- ۱۵۶ مجلس را به توپ بستند
- ۱۵۶ پسر شیخ نوری در صف مجاهدین
- ۱۵۷ مشروح واقعه توپ بستن مجلس
- ۱۶۰ حکومت نظامی در دست پالکنیک
- ۱۶۰ قتل ملك المتكلمين و صوراسرافيل
- ۱۶۱ خانه ظهیرالدوله را هم به توپ بستند
- ۱۶۱ عموم مردم از مشروطه بد می‌گویند
- ۱۶۱ با بهبهانی و طباطبائی چه کردند؟
- ۱۶۲ آخرین کلمات صوراسرافیل و ملك المتكلمين

- ۱۶۲ تلگراف مشیرالسلطنه به ولایات درباره سرکوبی سرکشان
 ۱۶۳ مردم دلمی مزاج
 ۱۶۴ چرا ارشادالدوله سردار ارشد شد

وقایع ماه جمادی الاخری ۱۳۲۶

۱۶۵ - ۱۷۶

- ۱۶۵ خبری از بهبهانی و طباطبائی
 ۱۶۶ وکلای معمم در حضور شاه
 ۱۶۷ مشروطه خواهان در سفارتخانهها تحصن کرده اند
 ۱۶۷ دیدار مؤلف از طباطبائی در درکه
 ۱۶۸ عصبانیت طباطبائی از بهبهانی
 ۱۶۸ درگذشت سید جمال واعظ
 ۱۶۹ محاکمه ملک المتکلمین و صور اسرافیل به وسیله پالکنیک
 ۱۶۹ شیخ نوری و آخوندها در حضور شاه و چاپلوسی سلطان العلماء
 ۱۷۰ دلتنگی مؤلف از شیخ نوری
 ۱۷۰ تفصیل مرگ سید جمال واعظ
 ۱۷۱ مقتدر نظام و صنیع حضرت به تهران باز آمدند
 ۱۷۱ مردم جاهل بوقلمون صفت
 ۱۷۲ خبرهایی از متحصنان سفارت انگلیس
 ۱۷۳ ملاقات مؤلف با ارشادالدوله
 ۱۷۳ قرار است سران ملت نفی بلد شوند
 ۱۷۴ همه جا از مشروطه بد می گویند
 ۱۷۵ تلگراف درایتگان برای عرض شکایت به شاه
 ۱۷۵ ماجرای سید جمال واعظ از قول زنش
 ۱۷۶ در آذربایجان اغشاش است
 ۱۷۶ آیا بهبهانی پای شاه را بوسید؟

وقایع ماه رجب ۱۳۲۶

۱۷۸ - ۱۹۰

- ۱۷۹ ملاقات مشیرالسلطنه با طباطبائی

- ۱۸۱ سید محمدصادق عزم سفر دارد
- ۱۸۲ مشیرالسلطنه صدر اعظم شد
- ۱۸۳ فرمان شاه راجع به مستمری بگیرها و زیارت عتبات
- ۱۸۳ نبش قبر سید عبدالحمید
- ۱۸۳ شیخ نوری مخالف سرسخت مشروطه
- ۱۸۵ سید محمدصادق به فرنگ رفت
- ۱۸۵ رفتار ستارخان با عین الدوله
- ۱۸۶ طغیان رفعت نظام در بوم
- ۱۸۷ تلگراف علمای نجف به شاه
- ۱۸۹ ماجرای طلاب رشتی و قمی مدرسه صدر
- ۱۸۹ نفاق شیخ محمد واعظ
- ۱۹۰ نزاع خلرخان و حسام السلطنه

وقایع ماه شعبان ۱۳۲۶

۱۹۲-۲۱۸

- ۱۹۳ طباطبائی روانه مشهد شد و پادشاه تودیع نکرد
- ۱۹۴ روایتی از قتل سید جمال واعظ
- ۱۹۵ باز انجمن را تشکیل دادند
- ۱۹۵ سر بازها از نرسیدن مواجب شکوه دارند
- ۱۹۵ شرح حال سردار ارشد
- ۱۹۶ توطئه شاه برای عزل آتابک
- ۱۹۸ چرا ارشدالدوله به شاه وفادار است
- ۱۹۹ روایتی از واقعه به توپ بستن مجلس
- ۲۰۰ افکار ارشدالدوله
- ۲۰۲ لایحه سفارت انگلیس راجع به وقایع آذربایجان
- ۲۰۳ شبنامه ناله ملت در تهییج مردم
- ۲۰۴ بی پولی مؤلف را نا امید کرده است
- ۲۰۵ می خواهند اربک حکومتی را در خارج شهر بسازند
- ۲۰۷ انانیه انجمن کرمان را دزدان و اعضا بردند و فروختند

- ۲۰۸ شبنامه راجع به قتل سید حسن شریف زاده
- ۲۱۰ شبنامه ای خطاب به مردم تبریز
- ۲۱۱ گفتگو از فتح آذربایجان
- ۲۱۱ اعلامیه خطاب به نظامیان
- ۲۱۳ تلگراف میرهاشم به امیر جنگ
- ۲۱۴ اعلان انجمن ایالتی آذربایجان
- ۲۱۴ علمای نجف نظامیان را از جنگ با ملت بر حذر می دارند
- ۲۱۴ تلگراف علمای نجف به عشایر و مرز داران
- ۲۱۵ تلگراف ایرانیان اسلامبول راجع به جمع اعانه
- ۲۱۵ اعلامیه به سفارتخانهها راجع به استقراض و امتیازها
- ۲۱۶ از بستن بازار جلو گیری شد
- ۲۱۷ اسامی حکمرانان تازه
- ۲۱۷ اعضای انجمن مطیع شاه اند
- ۲۱۷ مکتوب عدل السلطنه از کرمان
- ۲۱۸ باقیمانده ائانه انجمن کرمان فروخته شد

وقایع ماه رمضان ۱۳۲۶

۲۲۰-۲۳۴

- ۲۲۰ شایعه صدور دستخط مشروطه
- ۲۲۱ اعلان حکومت راجع به نمره گذاری خانه ها
- ۲۲۱ قزاقهای عازم آذربایجان در خیابان ها رژه رفتند
- ۲۲۲ فرمانفرما مأمور سرکویی تبریز بان شد
- ۲۲۲ شبنامه در سرزنش و تهییج مردم تهران
- ۲۲۴ شبنامه تهدید آمیز دیگری در همین مضمون
- ۲۲۵ تلگراف علمای نجف به دربارها و پارلمان ها
- ۲۲۶ شرایط فرمانفرما در قبول مأموریت تبریز
- ۲۲۶ شورش در بروجرد و مشهد
- ۲۲۶ قدرت نمایی آخوندها در حمایت از جلال الممالک
- ۲۲۷ خبرهایی از آذربایجان

- ۲۲۷ توسل امیر بهادر به حضرت عباس
 ۲۲۷ تلگراف شاه در پاسخ علمای نجف
 ۲۲۹ متن تلگراف علمای نجف
 ۲۳۱ رؤیای سید جمال واعظ پیش از کشته شدن

وقایع ماه شوال ۱۳۲۶

۲۴۳-۲۴۲

- ۲۴۲ تلگراف علمای نجف به سلطان عثمانی
 ۲۴۳ اعلامیه برای اطلاع سفارتخانه‌ها از دسایس تازه دربار
 ۲۴۵ شرح قتل شجاع نظام
 ۲۴۵ خیرهایی از استانبول و بغداد
 ۲۴۵ پیراهن معجز نمای شاه عباس
 ۲۴۶ وزیر تجارت از تجار نوشته گرفته که مشروطه نمی‌خواهند
 ۲۴۶ کتک خوردن شیخ عبدالحمید
 ۲۴۶ بحث انجمن در اظهار انصراف از مشروطه خواهی
 ۲۴۷ مدعوین مجلس باغ شاه از مشروطه خواهی منصرف شدند
 ۲۴۸ چرا مردم از مشروطه خواهی منصرف شده‌اند
 ۲۴۸ درگذشت حجة الاسلام حاج میرزا حسین و تعطیل مغازه‌ها
 ۲۴۸ ولایات آشفته و راهها ناامن است
 ۲۴۰ شایعهٔ احضار شیران
 ۲۴۱ در مجلس دوم باغ شاه سخن از مملکت مستبد و منقله بوده
 ۲۴۱ مردم غمین و افسرده‌اند، شاه مشروطه را تحریم کرد
 ۲۴۱ عریضهٔ شیخ نوری به شاه
 ۲۴۳ پاسخ شاه به عریضه شیخ

وقایع ماه ذی‌القعدة ۱۳۲۶

۲۴۷-۲۴۵

- ۲۴۲ مجلس چهل نفری در پاسخ شاه تشکیل شد
 ۲۴۵ مکتوبی در شرح مسموم کردن حاج میرزا حسین مجتهد
 ۲۴۶ اعلامیه‌ای در همین مورد
 ۲۴۸ لباس ضد گلوله برای شاه لازم نیست

- ۲۴۹ کلاغها بیرق های شمس العماره را پاره کردند
 ۲۴۹ متن قانون اساسی دولت : مانی
 ۲۶۳ خبرهای خراسان و شورش در ولایات
 ۲۶۳ حریف در سفارت روس
 ۲۶۴ بین اعضای انجمن اختلافات افتاده است
 ۲۶۵ تحصن علما در سفارت عثمانی
 ۲۶۶ ژاندارمها از تحصن مردم ممانعت کردند
 ۲۶۶ تمام خرابی ها از شیخ نوری است
 ۲۶۷ افزایش عده متحصنان

وقایع ماه ذی الحجه ۱۳۲۶

۲۸۲-۲۶۸

- ۲۶۹ خبرهایی از کرمان و تبریز
 ۲۶۹ ضیافت آقا سید احمد از شیخ نوری و طلاب
 ۲۷۰ مباحثه طلبه ها و شیخ نوری در ضیافت
 ۲۷۱ دولت در قصد لشکر کشی به آذربایجان
 ۲۷۱ بانک روس بر تجارت تحصن سخت گرفته است
 ۲۷۳ ماجرای منشی سفارت انگلیس و ژاندارمها
 ۲۷۳ شکایت قونسوز، نگلیس از پستخانه
 ۲۷۳ چراغانی و معماری در خانه امیر بهادر
 ۲۷۳ اغتشاش در اصفهان و استرآباد
 ۲۷۳ سر بازارها اساحه می فرورشد
 ۲۷۴ شیخ نوری مجتهد خراسانی را تکفیر کرد
 ۲۷۴ نزاع سر باز و میوه فروش در اصفهان و تحصن مردم
 ۲۷۴ صمصام السلطنه ادعای سلطنت دارد
 ۲۷۴ نزاع قزاقها در بازار تهران
 ۲۷۵ تیراندازی کریم دواتاز به شیخ نوری
 ۲۷۵ سردار ارشد مأمور سرکوبی تبریزیان
 ۲۷۵ بردن مهمات و سر باز به باغ شاه
 ۲۷۶ خبرهایی از اصفهان و تبریز و همدان

- ۲۷۷ اخبار ضد و تقیض از ولایات
 ۲۷۸ شاه مشغول جمع آوری قشون است
 ۲۷۹ تغیر چند تن از وزیران

جلد پنجم

وقایع ماه محرم ۱۳۲۷

۲۸۴-۳۰۰

- ۲۸۳ خبرهای تبریز و خراسان
 ۲۸۴ بختیاری ها قزاق ها را برهنه کردند
 ۲۸۴ شایعه استقراض از خارجیان
 ۲۸۴ اخبار اصفهان
 ۲۸۵ انصراف فرمانفرما از حرکت به اصفهان
 ۲۸۵ تلگراف صمصام به فرمانفرما
 ۲۸۶ خدعات میرزا اسدالله نائینی منشی سفارت روس
 ۲۸۷ امیر بهادر شمع روشن می کند
 ۲۸۷ سعدالدوله در فکر استقراض است
 ۲۸۷ نامه مشروح مجتهد خراسانی به شاه
 ۲۹۱ خبرهایی از مأموران سرکویی ولایات
 ۲۹۲ تعزیه خوانی در باغ شاه
 ۲۹۲ اغتشاش در کرمان
 ۲۹۳ تلگراف از اصفهان به سفر درباره قرضه
 ۲۹۳ فتوای علمای نجف
 ۲۹۴ نامه علمای نجف به متحصنان
 ۲۹۵ خبرهای رشت و کاشان
 ۲۹۵ برعهده متحصنان افزوده شده است
 ۲۹۶ دستخط علمای نجف در اعانت به متحصنان
 ۲۹۷ بازارها بسته است
 ۲۹۷ شاه را از دادن مشروطه منصرف کردند

۲۹۸	مردم نگراند
۳۰۰	خبرهای رشت و تبریز
۳۰۰	مشروطه خواهی شیخ مهدی پسر شیخ نوری
	وقایع ماه صفر ۱۳۲۷
	۳۰۲-۳۳۳
۳۰۳	مکتوب در شرح شورش رشت
۳۰۶	مردانگی زنی از ایل سگوند
۳۰۷	لایحه اهالی اصفهان به مشیرالسلطنه
۳۰۹	خبر شکست سعدخان
۳۰۹	خبر روزنامه انگلیسی راجع به ایل خمسه و پیروزی ستارخان
۳۱۱	تبریز در محاصره است
۳۱۲	راپورت رشت
۳۱۲	وقایع تهران
۳۱۵	تمرکز قشون در باغ شاه
۳۱۶	شایعات گوناگون
۳۱۷	خبرهای قزوین و رشت و اصفهان
۳۱۸	خبری از بحار الانوار مجلسی
۳۱۹	امام جمعه برای گرانی نان توصیه کرد
۳۲۰	ماجرای کودک زنده بگور
۳۲۰	نان ارزان شد
۳۲۱	دکان‌ها بسته شد
۳۲۱	تلگراف ستارخان به سفارتخانه ها و شکوه از اردوی دولت
۳۲۱	مکتوب سفیر به سعدالدوله راجع به فجایع تبریز
۳۲۲	تعطیل عمومی در تهران و ولایات
۳۲۳	خبرهای خوش از ولایات
۳۲۳	تلگراف شاه به سپهدار و جوابش
۳۲۳	بازارها بسته است
۳۲۴	ازدباد متحصنان

- ۳۲۴ شایعانی از تبریز - آشوب در ولایات
- ۳۲۴ ارزانی اجناس در تهران
- ۳۲۴ مؤلف در فکروز مبادا
- ۳۲۲ توصیفی از نورچشمی میرزا حسین
- ۳۲۵ وصیت نامه ای برای نورچشمی ها
- ۳۲۷ شرح مراسم چهار شبه آخر صفر
- ۳۲۸ دولت مشغول سنگربندی است
- ۳۲۸ شیخ نوری تقاضای اسلحه کرده است
- ۳۲۹ اعترافات یکی از مبلغان استبداد
- ۳۲۹ خبری از طباطبالی
- ۳۳۰ مهاجرت سید ریحان الله به شاه عبدالعظیم
- ۳۳۰ شیخ نوری پشیمان شده است
- ۳۳۱ بانگ روس به مردم وام می دهد
- ۳۳۲ مقاله ندای آذربایجان از نسیم شمال

وقایع ماه ربیع الاول ۱۳۲۷

۳۲۹-۳۳۵

- ۳۳۵ شبنامه کمیته ستار
- ۳۳۵ نزاعی در میدان توپخانه
- ۳۳۶ نزاع در شاه عبدالعظیم
- ۳۳۶ شرح کشته شدن میرزا مصطفی
- ۳۳۷ قتل های پراکنده
- ۳۳۷ تشکیل مجلس دردربار برای اصلاحات
- ۳۳۸ گزارشی از مذاکرات مجلس دربار
- ۳۳۹ ماجرای قتل میرزا مصطفی
- ۳۴۰ تحصن صنیع الدوله در سفارت انگلیس
- ۳۴۱ تلگراف های تبریز
- ۳۴۱ عهد فرمانفرما با خنا
- ۳۴۲ مخارج مجلس ختم سید مصطفی را شاه می دهد

- ۳۴۲ شاگردان مدرسه آلمان درختم شرکت کردند
- ۳۴۲ گزارش عین الدوله راجع به وقایع تبریز
- ۳۴۳ صبح نامه دعوی قلااسلام در تقبیح مشروطیت
- ۳۴۴ قساوت ارشادالدوله در تبریز
- ۳۴۴ شبنامه کاشف الاسرار راجع به قتل میرزا مصطفی
- ۳۴۶ احساسات مردم در مجالس ختم میرزا مصطفی
- ۳۴۷ خبری از جریده طمس
- ۳۴۷ اخبار تبریز، شیراز، بندر، کرمان، استرآباد
- ۳۴۸ اعلان مخالفان مشروطه
- ۳۵۰ صورت فتوای سید ریحان الله
- ۳۵۰ فتوای مجتهد خراسانی
- ۳۵۱ فتوای خراسانی و مازندرانی
- ۳۵۱ استفتای تبریزیان از علمای نجف
- ۳۵۲ فتوای خراسانی در تحریم جنگ با مردم تبریز
- ۳۵۲ فتوای دیگر در همین مورد
- ۳۵۳ مقاله جریده مساوات تبریز در شرح وقایع تبریز
- ۳۵۵ خبرهایی نقل از روزنامه ناقور
- ۳۵۶ اعلان فدا لیان مشروطیت
- ۳۵۷ مکتوب سید عبدالحسین لاری
- ۳۵۸ فتوای علمای نجف در تحریم دادن مالیات
- ۳۵۹ نزاع دو سرباز سیلاخوری
- ۳۵۹ گزارش مجلس شورای دولتی
- ۳۶۱ خبرهای کرمان
- ۳۶۱ شهر آشفته است
- ۳۶۱ تلگرافهایی از ولایات
- ۳۶۳ اقدامات سفیر ایران در استانبول
- ۳۶۳ شایعه قتل عین الدوله
- ۳۶۳ چرا طباطبائی به مشهد رفت

- ۳۶۲ بدرفتاری دولتیان موجب انقلاب شد
 ۳۶۵ شاه کلفت جوان خود را کشته است
 ۳۶۵ دستخط مجتهد محلاتی در دفاع از مشروطه
 ۳۶۷ مقاله ای دیگر از همین مجتهد
 ۳۷۲ مغازه ها باز شد
 ۳۷۲ خبرهای مشهد
 ۳۷۳ مکالمات تلگرافی صدر اعظم و ثقة الاسلام
 ۳۷۲ بر متحصنان شاه عبدالعظیم سخت گرفته اند
 ۳۷۵ آذوقه در تبریز نایاب شده است
 ۳۷۶ شبنامه کاشف الاسرار در نصیحت شاه
 ۳۷۹ ماجرای زن حسین خان قزاق

وقایع ماه ربیع الثانی ۱۳۳۷

۴۱۳-۳۸۱

- ۳۸۱ شرح قتل میرزا غلامعلی و ماجرای زن حسین خان قزاق
 ۳۸۱ دستخط شاه و شایعه تبعید شیخ نوری
 ۳۸۲ شایعه تبعید شیخ دروغ بود
 ۳۸۲ اعدام کسی که زنش و عمویش را کشته بود
 ۳۸۵ سالوس بازی حاجی علی اکبر بر و جردی در مجلس دربار
 ۳۸۶ دخالت روسیه در آذربایجان
 ۳۸۷ شبنامه اخبار قزوین و شیراز و زنجان و تبریز
 ۳۸۸ سیاهه قهون دولتی در قزوین
 ۳۸۹ شایعه ورود قزاقهای روسیه به جلغا
 ۳۸۹ عزل سلطان عثمانی
 ۳۸۹ نامه ای از کرمان
 ۳۹۰ جشن سفارت عثمانی به مناسبت خلع سلطان عثمانی
 ۳۹۱ عزل سپه سالار و مشیر السلطنه
 ۳۹۱ نامه ای از مشهد و شرح نزاع فارسی ها با ترکها
 ۳۹۲ عزل صدر اعظم و وزیران

- ۳۹۳ اخبار رشت ، قزوین ، زنجان ، خراسان و اصفهان
- ۳۹۴ اخبار و تلگرافهای محمره ، تبریز ، بوشهر و بندرعباس
- ۳۹۵ شایعه مراجعت اردوی دولتی
- ۳۹۶ شرایط و کالت و انتخابات
- ۳۹۶ اعتراض سفیران روس و انگلیس به انتصاب نایب السلطنه
- ۳۹۷ تلگراف تهدید آمیز سپهدار به شاه
- ۳۹۷ راپرت حاکم قزوین
- ۳۹۸ تلگراف تبریز
- ۳۹۸ پاسخ سفارت روس به اعتراض وزارت خارجه
- ۳۹۸ شاه می خواهد مشروطه محدوده بدهد
- ۳۹۸ تحریکات سعدالدوله
- ۳۹۸ شایعه حرکت امیر حبیب الله خان از بخارا به خراسان
- ۳۹۹ تلگراف خزعل به صمصام
- ۳۹۹ دستخط مازندرانی و خراسانی خطاب به قزاقها و سربازان
- ۴۰۰ سلام میلاد شاه بی رونق بود
- ۴۰۰ ورود اردوی سپهدار به قزوین
- ۴۰۰ دستخط شاه در اعلام اعاده مشروطیت
- ۴۰۱ مردم نگرانند و شادان ، قشون دولت در فکر سنگر بندی
- ۴۰۲ نویخانه دولتی روانه قزوین شد
- ۴۰۲ سوارهای بختیاری وارد قم شدند
- ۴۰۲ تغییرات در کابینه وزیران
- ۴۰۲ دستخط ثانوی در تأیید مشروطه
- ۴۰۴ مشاجره صنیع الدوله و امام جمعه
- ۴۰۴ شاه شرایط شش گانه سفیران را پذیرفت
- ۴۰۴ شاه فرمان عفو عمومی داد
- ۴۰۵ خروج متحصنان از سفارت عثمانی
- ۴۰۵ تهران آشفته است ، خبرهای کرمان و بم و بلوچستان
- ۴۰۵ تلگراف فرمانفرما به سپهدار

- ۴۰۵ شیخ نوری عزم تحصن دارد
- ۴۰۶ سفیران عفو ملوکانه و اعاده مشروطه را به مردم ابلاغ کردند
- ۴۰۶ انظار رئیس ساداتها به انجمن تبریز
- ۴۰۷ شاه به سلطنت آباد نقل مکان کرد
- ۴۰۷ هراس دولتیان
- ۴۰۷ تلگراف مجتهد کرمان
- ۴۰۷ تلگراف از تبریز به اصفهان و تقاضای ترک مخاصمه
- ۴۱۱ مشاوره تلگرافی سران بختیاری با مجاهدین رشت و اصفهان
- ۴۱۱ اجتماع مردم و حمل اسلحه قدغن شد
- ۴۱۲ تلگراف تبریزیان به متحصنان تهران
- ۴۱۳ بسیج سردار اسعد و مخابراتش با فرمانفرما
- ۴۱۳ تلفات آذربایجان
- ۴۱۳ اعتراض انجمن ولایتی به کاریکاتور روزنامه کَشکول

وقایع ماه جمادی الاولی ۱۳۲۲

۴۱۵-۴۴۲

- ۴۱۵ سپهدار به دستخط شاه بی اعتماد است
- ۴۱۵ شاه دوپیشنهاد وزیران را نپذیرفت
- ۴۱۶ تلگراف سعداللوله به کرمان در تأیید دستخط شاه
- ۴۱۶ دستخط مجدد شاه در تأیید اعلامیه‌های پیشین
- ۴۱۷ اعضای کمیته تهران صحت دستخط را تأیید کردند
- ۴۱۷ یینادگری عضدالسلطان در ملایر
- ۴۱۸ تدارک ضرغام برای حرکت به تهران
- ۴۱۸ روایتی از جنگ و قحطی در تبریز
- ۴۱۹ توجیه ورود قشون روسیه به تبریز
- ۴۲۰ سخنان وزیر خارجه انگلیس راجع به مشروطیت ایران
- ۴۲۰ اعلامیه دولت روس درباره قشون کشی به تبریز
- ۴۲۱ بالان قرمز علامت ورود مجاهدان است
- ۴۲۱ قشون سپهدار در همدان و زنجان

- ۴۲۱ اعتراض خراسانیان به ورود قشون روسیه
- ۴۲۲ تشکیل کمیته ای برای انتظام امور
- ۴۲۲ علت استعفای مستوفی
- ۴۳۳ سنگربندی شاه درسلطنت آباد
- ۴۲۳ شاه در فکر محاصره قزوین است
- ۴۲۳ شایعه استعفای وزیران
- ۴۲۳ تلگراف تجار آذربایجانی کرمان به تبریز و جوایش
- ۴۲۴ مشهیدیان طباطبائی را با شکوه و جلال به انجمن بردند
- ۴۲۴ سفیران برای ولایات حاکم تعیین می کنند
- ۴۲۵ شبنامه در معرفی اعضای مجلس مناقضین
- ۴۲۶ تلگراف آزادی خواهان قزوین به سفارتخانهها
- ۴۲۶ شکایت فارسیان از آصفالدوله
- ۴۲۶ بلوچها در ریگان و بم
- ۴۲۷ مکالمه مؤلف با ظهیرالدوله
- ۴۲۷ کترات شاه با روس و انگلیس
- ۴۲۷ شایعه دخالت عثمانی در آذربایجان
- ۴۲۸ سیلاخوری ها بیداد می کنند
- ۴۲۸ شبنامه خطاب به آنانکه باعث ورود قشون روسیه شدند
- ۴۳۱ تعیین حکام قزوین و رشت
- ۴۳۱ قوای روسیه و عثمانی در تبریز
- ۴۳۲ سپهدار عازم تهران است
- ۴۳۲ به تحریک مستبدان فاحشه ها لباس مردانه پوشیدند
- ۴۳۲ بر نفرات لیاخوف افزوده شد
- ۴۳۳ ورود عینالدوله به تهران
- ۴۳۳ تلگراف انجمن ایالتی گیلان به سعدالدوله
- ۴۳۶ خبرهای آستارا، تهران، تبریز
- ۴۳۶ اولتیماتوم سفیر عثمانی
- ۴۳۶ قوای روسیه و عثمانی برابر هم

- ۲۲۷ شیخ نوری در هوای عزیمت به عتبات
- ۲۲۷ استعفای لیاخوف
- ۲۲۷ ورود مجاهدان نزدیک است
- ۲۲۸ مجتهد کرمان پرداختن مالیات را تحریم کرد
- ۲۲۹ دستخط شاه در اعاده مشروطیت به ولایات ابلاغ شد
- ۲۳۶ صورت معاهده شاه با روس و انگلیس
- ۲۴۰ شبنامه انتقاد از کاشی‌ها و اقبال‌الدوله
- ۲۴۱ خبرهای وحشت‌انگیز از فارس و خراسان
- ۲۴۱ دولت توپخانه به قزوین فرستاد
- ۲۴۲ بسیج مجاهدان
- ۲۴۲ ملاقات با آقا سید مرتضی مشروطه خواه
- ۲۴۲ مسموم شدن قزاقهای اردوی دولتی
- ۲۴۲ ماجرای اخراج مجدالاسلام از اصفهان
- وقایع ماه جمادی الثانی ۱۳۲۷
- ۴۴۴ - ۵۰۸
- ۲۴۲ ورود مقدمه قشون بختیاری به قم
- ۲۴۲ شبنامه در انتقاد از سعدالدوله و اعتراض بردخالت روسیه
- ۲۴۹ تلگراف از رشت به سعدالدوله در مورد توقیف مبصرالملک
- ۲۴۷ تلگراف قزوین به رشت و خبر اعدام سالار حشمت
- ۲۴۸ تسلیت انجمن گیلان به فرزند سالار حشمت
- ۲۴۹ فرمانفرما قصد استعفا دارد و با پالکتیک مخالف است
- ۲۴۹ دستخط خراسانی
- ۲۵۰ مقاله‌ای از استانبول در تأیید ستارخان
- ۲۵۲ شبنامه بر ضد عین‌الدوله
- ۲۵۵ مکتوب رئیس پستخانه عراق
- ۲۵۶ ورود اردوی دولتی به قم
- ۲۵۷ راهپورت قزوین درباره قتل شیث نظام
- ۲۵۷ کشته شدن قاتل سید عبدالحمید

- ۲۵۷ مردانگی زن غیاث نظام
- ۲۵۸ استعفای وزیران و علل آن
- ۲۵۸ بر منبر رفتن امیر بهادر و ارشادالدوله در سلطنت آباد
- ۲۵۹ سدیدالملک از وقایع تبریز سخن می گوید
- ۲۵۹ بانک روس به شاه پول داد
- ۲۵۹ شیخ نوری طرفدار سالدانهای روس
- ۲۶۰ شرایط شاه با روس و انگلیس نقل از روزنامه تیمس
- ۲۶۱ شبنامه در نقد و تحلیل دستخط شاه
- ۲۶۳ شبنامه در شرح ملاقات و اتمام حجت سفیران با شاه
- ۲۶۴ گزارش وقایع تبریز
- ۲۶۵ اعلان کمیته ستاریه درباره مجازات متمردان
- ۲۶۶ تلگراف و اولتیماتوم انجمن ایالتی گیلان به دولت
- ۲۶۸ شرح ورود قشون سردار اسعد به قم
- ۲۶۹ مکتوب در گزارش اوضاع تهران
- ۲۷۰ بر اردوی دولت در قزوین چه گذشت
- ۲۷۲ خبرهایی از مشهد و مازندران
- ۲۷۲ اولتیماتوم سردار اسعد و سپهدار به شاه
- ۲۷۳ تهران در انتظار ورود مجاهدان
- ۲۷۳ شاه حاضر به سازش نیست
- ۲۷۳ مقاله روزنامه استقلال درباره مقاوله نامه روس و انگلیس
- ۲۷۴ نامه انجمن تبریز به هیأت وزیران راجع به مقاوله نامه
- ۲۷۵ پاسخ وزیر خارجه به نامه انجمن تبریز
- ۲۷۵ تلگراف از لندن درباره مقاوله نامه
- ۲۷۵ چاپخانهها اعلان شاه را چاپ نمی کنند
- ۲۷۶ هیجان و اضطراب مردم
- ۲۷۷ شایعه شکست مجاهدان
- ۲۷۷ قزاقها وحشت زده اند
- ۲۷۸ تجربه مؤلف در جفر